

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВЛАДА
МИНИСТАРСТВО ПРАВДЕ

НАЦРТ

ЗАКОН
О ПОСЕБНОМ РЕГИСТРУ
И ЈАВНОСТИ РАДА НЕПРОФИТНИХ ОРГАНИЗАЦИЈА

Бања Лука, јануар 2025. године

ЗАКОН
О ПОСЕБНОМ РЕГИСТРУ И ЈАВНОСТИ РАДА НЕПРОФИТНИХ
ОРГАНИЗАЦИЈА

Члан 1.

Овим законом успоставља се посебан Регистар непрофитних организација основаних у Републици Српској које финансијски или на други начин помажу страни субјекти (у даљем тексту: Регистар), политичко дјеловање и политичке активности непрофитних организација које их одређује као агенте страног утицаја, уређују услови и начин обезбјеђења јавности рада, те прописују друга питања у вези са радом тих организација.

Члан 2.

(1) Под непрофитним организацијама из члана 1. овог закона подразумијевају се удружења и фондације, као и стране и међународне невладине организације основане и регистроване у Републици Српској у складу са Законом о удружењима и фондацијама Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, бр. 52/01 и 42/05), које у цијелости или дјелимично финансирају друге државе, њихови органи или њихови овлаштени заступници, међународне и стране организације, страни држављани или регистроване невладине организације које се финансирају из иностранства (у даљем тексту: непрофитне организације).

(2) Под страним субјектом подразумијева се влада, извршни орган друге државе или страна политичка странка, физичко лице које нема држављанство Босне и Херцеговине и пребивалиште у Босни и Херцеговини или правно лице или група правних лица која је организована, регистрована или основана по прописима друге државе или која има сједиште у другој држави.

(3) Влада друге државе означава извршни орган власти сваке државе осим Босне и Херцеговине.

(4) Страна политичка странка означава сваку политичку странку регистровану по прописима друге државе.

(5) Агент страног утицаја, у смислу овог закона, јесте непрофитна организација коју финансијски или на други начин помажу страни субјекти, а која се бави политичким дјеловањем или политичким активностима прописаним чланом 3. овог закона као и другим активностима које се односе на политичко организовање и дјеловање усмјерено на угрожавање демократије, нарушавање интегритета Републике Српске, кршење Уставом Републике Српске зајамчених слобода и права и распиривање националне, расне или вјерске мржње и нетрпељивости.

Члан 3.

(1) Политичко дјеловање непрофитних организација подразумијева учешће у предизборној кампањи политичких странака и кандидата, прикупљање средстава за политичке странке и кандидате, финансирање кандидата, односно политичких странака и спровођење политичке активности у сврху остваривања утицаја на формирање јавног мњења ради постизања политичких циљева.

(2) Политичка активност означава сваку активност према органима, институцијама или изабраним представницима Републике Српске или представницима Републике Српске у институцијама Босне и Херцеговине у смислу формулисања политике, политичког или јавног интереса Републике Српске.

(3) Непрофитним организацијама није дозвољено политичко дјеловање нити обављање политичке активности у смислу ст. 1. и 2. овог члана.

(4) Статут, дјеловање и активности непрофитних организација не могу бити супротни уставном поретку нити усмјерени на угрожавање демократије, нарушавање интегритета Републике Српске, кршење Уставом Републике Српске зајамчених слобода и права и распиривање националне, расне или вјерске мржње и нетрпељивости.

Члан 4.

Политичким дјеловањем, у смислу овог закона, не сматра се дјеловање у области науке, културе, социјалне и здравствене заштите, спорта, заштите потрошача, заштите права националних мањина и лица са инвалидитетом, заштите животне средине, борбе против корупције, филантропије, волонтерства и информисања, као и дјеловање у оквиру Уставом Републике Српске загарантованих слобода и права.

Члан 5.

Материјали непрофитних организација који се објављују путем електронских медија, информационих и телекомуникационих мрежа или се на други начин дистрибуишу морају имати ознаку непрофитне организације.

Члан 6.

Регистар успоставља и води Министарство правде (у даљем тексту: Министарство).

Члан 7.

У Регистар се уписују подаци за непрофитне организације, и то:

- 1) назив и сједиште оснивача,
- 2) подаци о оснивачком акту и рјешењу о упису издато од надлежног органа,
- 3) подаци о статуту,
- 4) органи непрофитне организације,
- 5) одлука о избору лица овлаштеног за заступање.

Члан 8.

(1) Непрофитна организација обавезна је да поднесе пријаву Министарству у року од 15 дана пријема финансијских средстава или друге врсте помоћи од страног субјекта, на обрасцу пријаве који правилником прописује министар правде (у даљем тексту: министар).

(2) Подносилац пријаве обавезан је да о свим промјенама у свом дјеловању достави допуну пријаве у року од 30 дана од дана настанка промјене.

Члан 9.

Ако се у поступку подношења или допуне пријаве утврди да је пријава или допуна непотпуна, примјењују се одредбе Закона о општем управном поступку („Службени гласник Републике Српске“, бр. 13/02, 87/07, 50/10 и 66/18).

Члан 10.

(1) Подаци уписани у Регистар, као и документација на основу које се уписи врши мора бити доступна и дата на увид надлежном инспекцијском органу.

(2) Министарство, на захтјев суда, јавног тужилаштва, Министарства унутрашњих послова или надлежног одбора Народне скупштине Републике Српске, доставља податке уписане у Регистар.

(3) Изузетно од става 2. овог члана, подаци уписани у Регистру могу се дати и другим органима Републике Српске на образложен захтјев, ако за то постоји оправдан интерес.

Члан 11.

(1) Непрофитна организација која је уписана у Регистар обавезна је да Министарству достави полугодишњи и годишњи финансијски извјештај са назнаком уплатиоца, висине дозначених средстава, врсте и износа накнаде и прихода изражених у новцу или другој вриједности, као и извјештај о утрошку средстава.

(2) Министарство доставља Пореској управи Републике Српске финансијски извјештај ради контроле финансијског пословања.

Члан 12.

Надзор над законитошћу рада непрофитне организације врши надлежни инспекцијски орган.

Члан 13.

Редован инспекцијски надзор над законитошћу рада непрофитне организације врши се једном годишње.

Члан 14.

Изузетно, ванредни инспекцијски надзор над законитошћу рада непрофитне организације спроводи се по представкама грађана, правних лица, јавно доступних информација, органа Републике Српске или на захтјев надлежног одбора Народне скупштине Републике Српске.

Члан 15.

Министарство прати активности непрофитних организација из члана 2. став 1. овог закона како на територији Републике Српске, тако и у другим дијеловима Босне и Херцеговине.

Члан 16.

У случају да непрофитна организација у свом дјеловању поступа супротно Уставу Републике Српске и прописима Републике Српске, дјелује и спроводи активности на начин како је то прописано чланом 3. овог закона, односно као агент страног утицаја на штету индивидуалних и других права грађана или уколико Пореска управа Републике Српске утврди неправилности у финансијском пословању, Министарство доставља приједлог надлежном суду за забрану обављања рада и подноси пријаву против одговорних лица у складу са одредбама кривичног законодавства Републике Српске.

Члан 17.

На питања која нису прописана овим законом примјењују се одредбе Закона о удружењима и фондацијама Републике Српске.

Члан 18.

Новчаном казном од 1.000 КМ до 5.000 КМ казниће се за прекршај непрофитна организација, која:

- 1) не обиљежи промотивни материјал у складу са чланом 5. овог закона,
- 2) не поднесе пријаву или приликом подношења пријаве или допуне пријаве дâ нетачан податак у вези са уписом у Регистар из члана 8. овог закона,
- 3) не достави допуну пријаве о извршеним промјенама у року прописаном у члану 8. став 2. овог закона,
- 4) не достави финансијски извјештај из члана 11. овог закона.

Члан 19.

(1) Министарство ће успоставити Регистар у року од 6 мјесеци од дана ступања на снагу овог закона.

(2) Министар ће у року од 60 дана од дана ступања на снагу овог закона донијети Правилник о садржају и обрасцу пријаве за упис у Регистар из члана 8. став 1. овог закона.

Члан 20.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Српске“.

Број:
Датум:

ПРЕДСЈЕДНИК
НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ
Ненад Стевандић

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ
ПРИЈЕДЛОГА ЗАКОНА О ПОСЕБНОМ РЕГИСТРУ
И ЈАВНОСТИ РАДА НЕПРОФИТНИХ ОРГАНИЗАЦИЈА

I УСТАВНИ ОСНОВ

Уставни основ за доношење овог закона садржан је у Амандману XXXII т. 5), 6) и 17) на члан 68. Устава Републике Српске, којим је прописано да Република уређује и обезбјеђује остваривање и заштиту људских права и слобода, својинске и облигационе односе и заштиту свих облика својине, правни положај предузећа и других организација, њихових удружења и комора, економске односе са иностранством, који нису пренесени на институције Босне и Херцеговине, тржиште и планирање, те финансирање остваривања права и дужности Републике, члану 31. који прописује да је зајамчена слобода политичког организовања и дјеловања у складу са законом и забрањено политичко организовање и дјеловање усмјерено на угрожавање демократије, нарушавање интегритета Републике, кршење Уставом зајамчених слобода и права и распиривање националне, расне или вјерске мржње и нетрпељивости. Такође, чланом 70. тачка 2. Устава Републике Српске је прописано да Народна скупштина доноси законе, друге прописе и опште акте.

II УСКЛАЂЕНОСТ СА УСТАВОМ, ПРАВНИМ СИСТЕМОМ И ПРАВИЛИМА ЗА ИЗРАДУ ЗАКОНА И ДРУГИХ ПРОПИСА

III УСКЛАЂЕНОСТ СА ПРАВНИМ ПОРЕТКОМ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

IV РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Закон о удружењима и фондацијама Републике Српске уредио је питања оснивања, поступак регистрације, унутрашњу организацију и престанак рада удружења и фондација, с тим да област јавности рада није регулисао.

Примарни циљ за усвајање овог приједлога јесте јавност рада непрофитних организација. Рад непрофитних организација у Републици Српској основаних у складу са Законом о удружењима и фондацијама, које финансијски или на други начин помажу страни субјекти, њихово политичко дјеловање и политичке активности као агената страног утицаја до данас није уређено законом, чиме се стварају претпоставке за урушавање уставног уређења и правног поретка Републике Српске и чине штетне последице на рад органа и организација Републике Српске.

V ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ПРЕДЛОЖЕНИХ РЈЕШЕЊА

Чланом 1. прописује се оснивање посебног Регистра непрофитних организација основаних у Републици Српској које финансијски или на други начин помажу страни субјекти, политичко дјеловање и политичке активности непрофитних организација које их одређује као агенте страног утицаја, уређују услови и начин обезбјеђења јавности рада, те прописују друга питања у вези са радом тих организација.

Чланом 2. прописује се шта се у смислу овог закона сматра непрофитном организацијом, страним субјектом, владом друге државе, страном политичком странком као и агентом страног утицаја. Тако се под непрофитним организацијама подразумијевају удружења и фондације, као и стране и међународне невладине организације основане и регистроване у Републици Српској у складу са Законом о удружењима и фондацијама Републике Српске, које у цијелости или дјелимично финансирају друге државе, њихови органи или њихови овлаштени заступници, међународне и стране организације, страни држављани или регистроване невладине организације које се финансирају из иностранства. Под страним субјектом подразумијева се влада, извршни орган друге државе или страна политичка странка, физичко лице које нема држављанство Босне и Херцеговине и пребивалиште у Босни и Херцеговини или правно лице или група правних лица која је организована по прописима друге државе или која има сједиште у другој држави. Влада друге државе означава извршни орган власти сваке државе осим Босне и Херцеговине. Страна политичка странка означава сваку политичку странку регистровану по прописима друге државе, а агент страног утицаја, у смислу овог закона, јесте непрофитна организација коју финансијски или на други начин помажу страни субјекти, а која се бави политичким дјеловањем или политичким активностима као и другим активностима које се односе на политичко организовање и дјеловање усмјерено на угрожавање демократије, нарушавање интегритета Републике, кршење Уставом Републике Српске зајамчених слобода и права и распиривање националне, расне или вјерске мржње и нетрпељивости.

Чланом 3. прописује се шта се сматра политичким дјеловањем и политичком активношћу непрофитних организација. У том смислу политичко дјеловање непрофитних организација подразумијева учешће у предизборној кампањи политичких странака и кандидата, прикупљање средстава за политичке странке и кандидате, финансирање кандидата, односно политичких странака и спровођење политичке активности ради формирања јавног мњења ради постизања политичких циљева. Политичка активност означава сваку активност према органима, институцијама или изабраним представницима Републике Српске или представницима Републике Српске у институцијама Босне и Херцеговине у смислу формулисања политике, политичког или јавног интереса Републике Српске. У наведеном смислу непрофитним организацијама није дозвољено политичко дјеловање нити обављање политичке активности. Статут, дјеловање и активности непрофитних организација не могу бити супротни уставном поретку нити усмјерени на његово насилно подривање, распиривање националне, расне и вјерске мржње и нетрпељивости или дискриминације забрањене Уставом Републике Српске и законом.

Чланом 4. прописује се да се политичким дјеловањем у смислу овог закона не сматра дјеловање у области науке, културе, социјалне и здравствене заштите, спорта, заштите потрошача, заштите права националних мањина и лица са инвалидитетом, заштите животне средине, борбе против корупције, филантропије, волонтерства и информисања као и дјеловање у оквиру уставом загарантованих права и слобода.

Чланом 5. прописује се да материјали непрофитних организација који се објављују путем електронских медија, информационих и телекомуникационих мрежа или се на други начин дистрибуишу морају имати ознаку непрофитне организације.

Чланом 6. прописује се да се Регистар непрофитних организација оснива у Министарству правде.

Чланом 7. прописују се подаци који се за непрофитне организације уписују у Регистар.

Чланом 8. прописује се обавеза непрофитних организација за подношење пријаве Министарству у року од 15 дана пријема финансијских средстава или друге врсте помаћи од страног субјекта, као и обавеза непрофитне организације да о свим промјенама у свом дјеловању достави допуну пријаве у року од 30 дана од дана настанка промјене.

Чланом 9. прописује се да ако се у поступку подношења или допуне пријаве утврди да је пријава или допуна непотпуна, примјењују се одредбе Закона о општем управном поступку.

Чланом 10. прописује се да подаци уписани у Регистар, као и документација на основу које се упис врши морају бити доступни и дати на увид надлежном инспекцијском органу. Министарство, на захтјев суда, јавног тужилаштва, Министарства унутрашњих послова или надлежног одбора Народне скупштине Републике Српске, доставља информације о стању у Регистру, а изузетно, подаци о стању у Регистру могу се дати и другим органима Републике Српске на образложен захтјев, ако за то постоји оправдан интерес.

Чланом 11. прописује се обавеза непрофитних организација да Министарству достављају полугодишњи и годишњи финансијски извјештај са знаком уплатиоца, висине дозначених средстава, врсте и износа накнаде и прихода изражених у новцу или другој вриједности, као и извјештај о утрошку средстава, а наведени извјештај Министарство доставља Пореској управи Републике Српске ради контроле финансијског пословања.

Чланом 12. прописује се да надзор над законитошћу рада непрофитне организације врши надлежни инспекцијски орган.

Чланом 13. прописује се да се редован инспекцијски надзор над законитошћу рада непрофитне организације врши једном годишње.

Чланом 14. прописује се да се изузетно, ванредни инспекцијски надзор над законитошћу рада непрофитне организације спроводи по представкама грађана, правних лица, јавно доступних информација, органа Републике Српске или на захтјев надлежног одбора Народне скупштине Републике Српске.

Чланом 15. прописује се да Министарство прати активности непрофитних организација из члана 1. овог закона како на територији Републике Српске, тако и у другим дијеловима Босне и Херцеговине.

Чланом 16. прописује се да у случају да непрофитна организација у свом дјеловању поступа супротно Уставу и прописима Републике Српске, дјелује и спроводи активности на начин како је то прописано чланом 3. овог закона, односно као агент страног утицаја на штету индивидуалних и других права грађана или уколико Пореска управа Републике Српске утврди неправилности у финансијском пословању, Министарство доставља приједлог надлежном суду за забрану обављања рада и подноси пријаву против одговорних лица у складу са одредбама кривичног законодавства Републике Српске.

Чланом 17. прописује се да се на питања која нису прописана овим законом, примјењују одредбе Закона о удружењима и фондацијама Републике Српске.

Чланом 18. прописују се прекршајне санкције у вези са примјеном овог закона.

Чланом 19. прописује се обавеза Министарства да успостави Регистар у року од 6 мјесеци од дана ступања на снагу овог закона и у року од 60 дана од дана ступања на снагу Закона пропише правилником образац пријаве.

Чланом 20. прописује се ступање на снагу закона.

**VII ПРОЦЕНА УТИЦАЈА ЗАКОНА, ДРУГИХ ПРОПИСА И ОПШТИХ АКТА
НА УВОЂЕЊЕ НОВИХ, ИЗМЈЕНУ ИЛИ УКИДАЊЕ ПОСТОЈЕЋИХ
ФОРМАЛНОСТИ КОЈЕ ОПТЕРЕЂУЈУ ПРИВРЕДНО ПОСЛОВАЊЕ**

VIII УЧЕШЋЕ ЈАВНОСТИ И КОНСУЛТАЦИЈЕ У ИЗРАДИ ЗАКОНА

**IX ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА И ЕКОНОМСКА ОПРАВДАНОСТ
ДОНОШЕЊА ЗАКОНА**

За спровођење овог закона нису потребна додатна финансијска средства из буџета Републике Српске.